

Utstilling

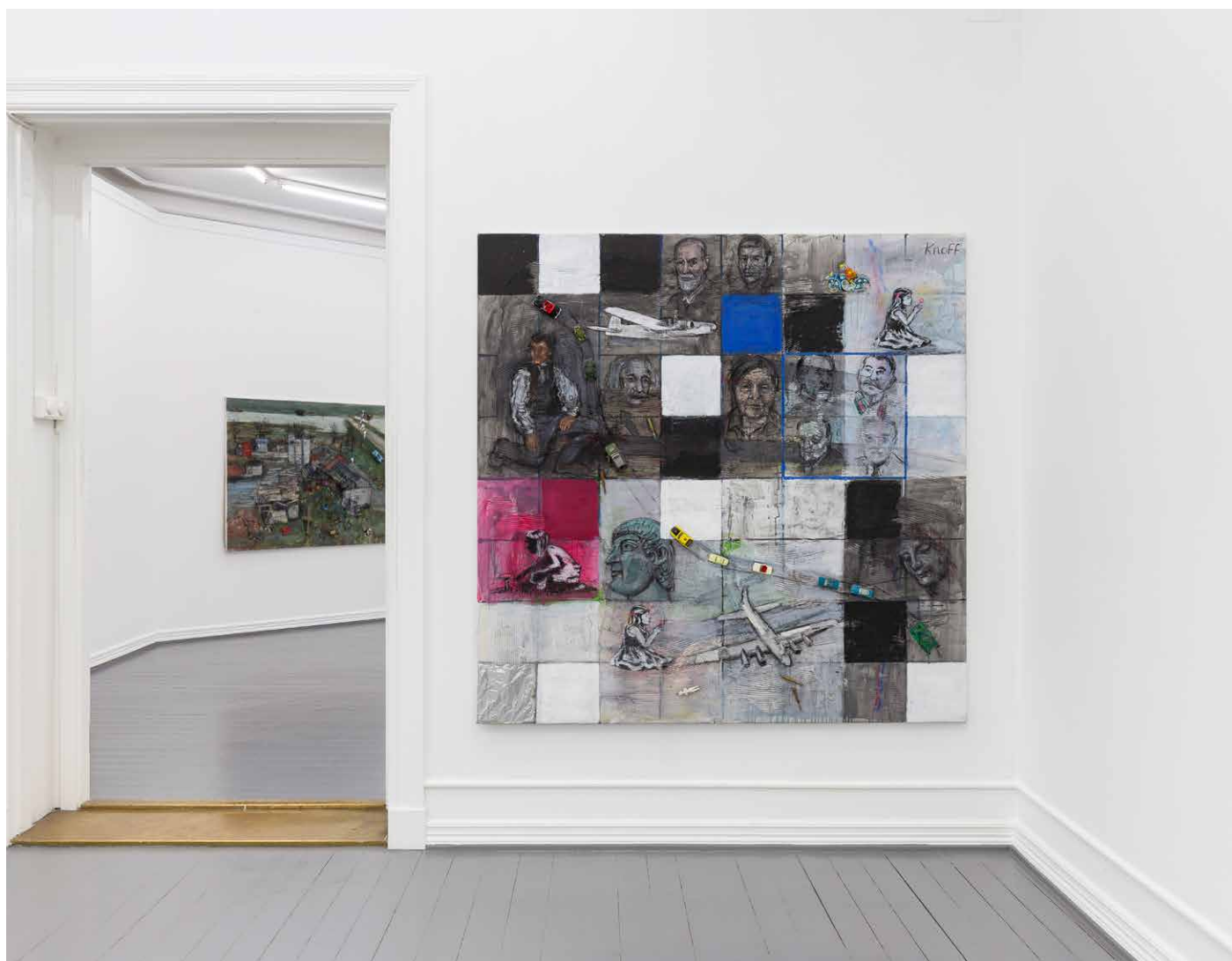
Johan Knoff

Det 20. århundre, mitt århundre

Krig og barndom

19. oktober – 19. november 2023

L
N
M

Johan Knoff

Stilleben med krukke og skalle

1965-75

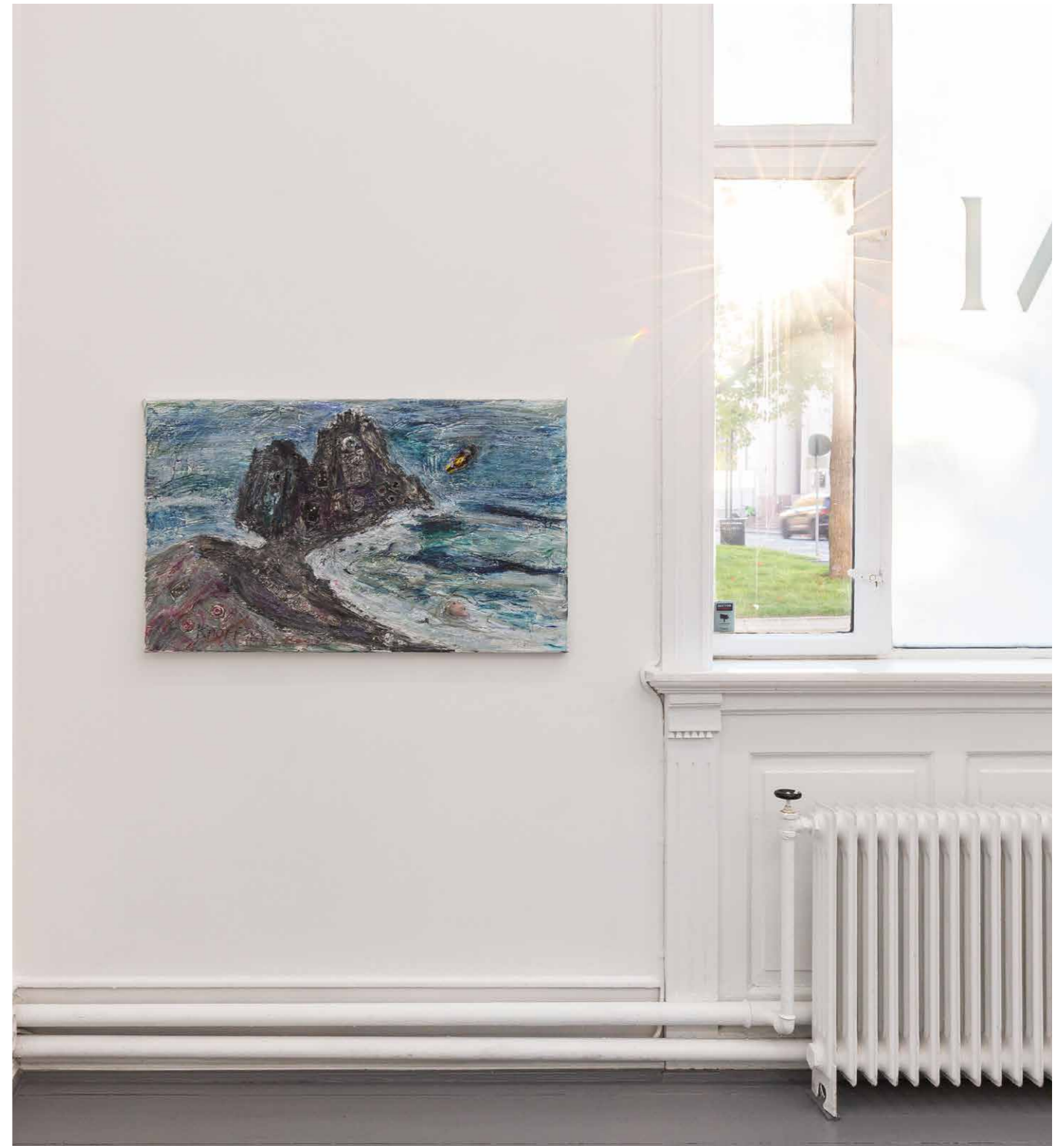
Olje på lerret, 136 x 160 cm

Johan Knoff

Rødhette II
2019/2023

blandede materialer, akrylpasta og akryl på lerret, 170 x 170 cm

Johan Knoff

Die Toteninsel II
2019

blandede materialer, akrylpasta og akryl på lerret, 60 x 100 cm

Johan Knoff

Steinhoggerne III
2015

blandede materialer, akrylpasta og akryl på lerret, 130 x 200 cm

Johan Knoff

Dresden 1945
2015

blandede materialer, akrylpasta, kull og akryl på lerret, 170 x 170 cm

Johan Knoff

Ukrainsk sandkasse

2022-23

blandede materialer, akrylpasta og akryl på lerret, 120 x 150 cm

Johan Knoff

Apokalypse
2023

blandede materialer, akrylpasta og akryl på lerret, 125 x 210 cm

FORSTERKET REALISME: Johan Knoffs «Steinhoggerne III» låner både tittel og figurer fra Gustave Courbets maleri fra 1849. FOTO: LNM

ANMELDELSE

For å fortelle historien om det 20. århundre klistrer Johan Knoff lekebiler og geværkuler på maleriene sine.

Tiden som bretter og folder seg

En kunstner må ofte gå langt for å komme frem til resultatet, sa Johan Knoff da han åpnet sin utstilling med den storslagne tittelen «Det 20. århundre, mitt århundre», på galleriet LNM (Landsforeningen norske malere) i Oslo sist uke. Knoff er 88 år, og det er 60 år siden studerte på kunstakademiene i Oslo og København.

I likhet med mange andre menn på sin alder, interesserer Knoff seg for barndom og krig. Utstillingen består av åtte malerier, og foruten det abstrakte, oransjefargede «Stilleben med krukke og skalle» (1965–1975), er alle de andre bildene malt de siste årene. Disse bildene er kollasjer og har titler som «Dresden 1945», «Apokalypse» og «Rød-hette II».

Her kolliderer antikke skulpturer og andre motiver fra kunsthistorien med figurer fra gatekunst, historiske personer og tegninger av bombefly. Knoff har dessuten klistret små objekter oppå lerretene sine, som lommekniver, bestikk, små antikverte leketøy, pensler, malingstuber og geværkuler. Maleriene skaper en fornemmelse av historien som noe kaotisk og uoversiktlig.

Et særlig virkningsfullt bilde er «Steinhoggerne III», som låner både tittel og de to figurene fra Gustave Courbets kjente maleri fra 1849. Courbet ønsket å male virkeligheten og menneskenes hverdagslige strev og slit, uten å idealisere. På sett og vis har Knoff forsterket Courbets realisme, men ved å gjøre maleriet mer abstrakt.

I Knoffs maleri ser vi, i tillegg til ansiktene til Winston Churchill, Josef Stalin, Mao Zedong – og tre ansikter jeg ikke drar kjensel på – de to steinhuggerne omgitt

av et rutenett av grå og sorte farger. Buk-sene til steinhuggerne er malt med tykke malingslag som Knoff deretter har gredd med en gaffel, slik at buksestoffet har fått en faktisk struktur.

Skjeftet på steinhuggerens hakke består dessuten av to smørkniver som Knoff har limt inn i bildet, mens hodet på hakken er en lommekniv. I kontrast til steinhuggeren, som bare er laget av maling, fremstår hakken som en «ekte», fysisk virkelig ting.

Videre oppstår det en romlig forvirring i bildet. Mens den yngre figuren er malt i halvprofil og ser ut til å bevege seg innover i maleriet, er den eldre steinhuggeren helt flat og todimensjonal. Bombeflyet oppe i høyre hjørne skaper en lignende effekt. Flyets vinger består av gule malingstuber hvorfra det regner fire geværkuler. Disse «bombene» er på vei mot en ansamling lekebiler som står oppstilt på en parkeringsplass nederst til høyre. Men bilene er klistret flatt på lerretet, de befinner seg på et vertikalt plan, mens flyet og kulene opptrer horisontalt.

Dermed ser maleriet ut som et ark brettet som et trekkspill, eller som en spå man lager av papir. Til tross for de mange ulike virkningene, de vidt forskjellige figurene og materialene, klarer Knoff å holde maleriet sammen. I bildet foregår ikke historien som en rett linje eller progressiv utvikling. Istedenfor utfolder historien seg som den menneskelige hukommelsen, der gamle minner og bilder plutselig og uforvarende kan dukke opp igjen, som om de fant sted i går.

— —

Johan Knoff:
«Det 20. århundre, mitt århundre»

Landsforeningen norske malere (LNM)

Står til 19. november

Andreas Breivik
kunst@klassekampen.no

Utstilling

Johan Knoff

Det 20. århundre, mitt århundre

19. oktober – 19. november 2023

De siste ti årene har Johan Knoffs barndom under krigsårene vært utgangspunkt for hans kunstproduksjon. På LNM viser han en serie materialbilder; malerier med malingstuber, blikkleker og annet limt inn i malingen. I verkene referer Knoff til andre verdenskrig og de som ledet storkrigen i Europa, til intellektuelle personligheter fra det 20-århundre og kunsthistorien. For eksempel kjenner man igjen figurer fra Gustav Courbets kjente maleri «Steinhuggerne» i ett av verkene. Courbet var kanskje den fremste realisten innen malerkunsten, og istedenfor å male opphøyde motiver, beskrev han fattige arbeidere og bønders hverdagsliv. Referansen til verket «Steinhuggerne» får et ekstra lag med mening i Knoffs maleri, i og med at Courbets maleri ble bombet sønder og sammen under den massive bombingene av Dresden mot slutten av andre verdenskrig.

Knoff hadde i stor grad en utrygg barndom, med en usikker bosituasjon og fattigdom, særlig under krigen da faren som jobbet som ingeniør i USA ikke lenger kunne sende penger, og med en mor som var alene med fire sønner. Denne verksserien er en måte å bearbeide barndommen og krigsårene på. Samtidig blir verksserien et portrett på det århundret han vokste opp i, og også har levd i, i det meste av sitt voksne liv.

I verkene bringer han også inn elementer fra modernismen. Gjennom sin studietid under den danske kunstneren Richard Mortensen lærte han å legge inn noe klarhet, for å stramme opp i kaoset, for å gjøre det lettere å ta inn. Dermed kan man blant annet kjenne igjen inspirasjon fra minimalisten Ellsworth Kellys fargesterke ruter, men hos Knoff ligger de utenpå et ellers ekspressivt maleri.

Utstillingen starter med et tidlig verk av Johan Knoff, som ble påbegynt i hans studietid på 60-tallet i København, og ferdigstilt i 1975. Slik peker også utstillingen tilbake på et langt kunstnerskap som har vært i stadig utvikling, og som fortsatt er høyst aktivt. Det siste året, i sitt 88. år, har Johan Knoff hatt hele tre separatutstillinger.

Johan Knoff (f. 1935, Ringsaker) studerte på Statens Kunstakademi i Oslo (1961-63) under Reidar Aulie og på Kunstakademiet i København (1963-66) under Richard Mortensen. Knoff bor og jobber i Oslo.

I sin lange kunstnerkarriere har Knoff hatt mange separat- og kollektivutstillinger i inn- og utland. Sentrale separatutstillinger inkluderer UKS (1967, 1968), Oslo kunstforening (1971, 1999), Bergen Kunstforening (1972, 1985), Trondheim kunstforening (1972, 1985), Kunstnerforbundet (1975, 1980) og Kunstnernes Hus (1981). Blant kollektivutstillingene finner vi Henie Onstad Kunstsenter (2015), Høstutstillingen (1975, 1977-79, 1981), Kunstbanken i Hamar (2009), Kunsthall Charlottenborg (1964), Galleri F15 og La Cité internationale des arts, for å nevne noen. Knoff har vært på residency en rekke ganger på Cite Internationale des Arts i Paris og Skandinavisk Forening i Roma.

Verkene hans er innkjøpt av en rekke norske samlinger, blant annet Nasjonalmuseet for kunst, design og arkitektur, Norsk kulturråd, Norges Bank, Tønsberg Kunstforening, Tangen-samlingen. Christen Sveaas' kunststiftelse, Norsk tipping, Sør-Trøndelag fylke, Hedmark fylke, Oppland fylke, Akershus fylke, Distriktshøgskolen og Idrettshøgskolen i Lillehammer.

Johan Knoff

Det 20. århundre, mitt århundre

Ta gjerne kontakt for mer informasjon:

Randi Thommessen
Telefon: (+47) 900 81 685
E-post: rth@lnm.no

På alle priser kommer 5% til BKH kunstfondet i tillegg